

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3901/2023
02.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Петровић, адвокат из ..., против туженог Јавног предузећа „Водовод“ Врање, чији је пуномоћник Стојан Илић, адвокат из ..., ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 286/23 од 18.05.2023. године, у седници одржаној 02.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 286/23 од 18.05.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врању П1 447/20 од 03.10.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је поништено, као незаконито решење о престанку радног односа тужиоца број ... од ...2017. године. Ставом другим изреке, наложено је туженом да тужиоца врати на рад и распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и радним способностима. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу плати трошкове парничног поступка у износу од 208.000,00 динара, а да уколико тужилац не измири своју обавезу да плати и законску затезну камату од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 286/23 од 18.05.2023. године, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен, као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се поништи, као незаконито решење туженог о престанку радног односа тужиоца број ... од ...2017. године, као и да се тужени обавезе да тужиоца врати на рад и распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и радним способностима. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом наканди трошкове парничног поступка у укупном износу од 268.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију, захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408, у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог на неодређено време, на радном месту ... у Служби ..., Сектор за ... У складу са закљученим уговором о раду, тужилац је између осталих послова обављао и послове који се тичу исказивања потреба за набавком потребних добара и услуга у својој служби. Отказан му је уговор о раду решењем о престанку радног односа од ...2017. године на основу одредаба члана 179. став 2. тачка 2. и 5. Закона о раду, члана 101. став 2. тачка 2. и 5. Колективног уговора, као и тачке 19. подтачка 1, 18. и 30. уговора о раду, због тога што је у периоду од 02.02.2017. године до 02.03.2017. године неовлашћено, прекорачењем својих овлашћења и непоштовањем својих радних обавеза и послова извршио набавку услуге уградње и калибрације тахографа и поред тога што у предузећу постоји и служба која се бави овом врстом посла – Служба јавних набавки, као посебна организациона целина. У својству одговорног радника за ..., тужилац је сачинио спецификацију за набавку тахографа за путничко комби возило, које је било неопходно ради превоза запослених до фабрике воде у Врњачкој бањи и назад. Спецификацију су потписали секторски, комерцијални и генерални директор. У поступку јавне набавке, у смислу издавања наруџбенице и контаката са понуђачима, није био ангажован запослени који је одговоран за јавне набавке, већ је сам тужилац сакупио три понуде (добављача „...“ из ... од 95.000,00 динара, „...“ из ... од 117.400,00 динара и „...“ из ... од 125.000,00 динара) и одабрао понуду „...“ као најповољнију, са најнижом ценом. Одабрани сервис „...“ уградио је тахограф за возило за које је вршена набавка и за то испоставило рачун туженом. Тужени има посебну Службу за ... у истој који спроводе поступке и реализују одређене набавке. Пре доношења оспореног решења тужилац је писаним путем упозорен на постојање разлога за отказ уговора о раду. Тужилац се изјаснио на наводе из упозорења.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев с обзиром да је предметна набавка тахографа, која је била хитна због превоза радника до места рада, одобрена од стране техничког, комерцијалног и генералног директора, а да тужени није претрпео штету. Стога је оспорено решење поништио, као незаконито, а туженог обавезао да тужиоца врати на рад.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев као неоснован налазећи да су били испуњени услови из члана 179. став 2. тачка 2. и 5. Закона о раду за отказ уговора о раду тужиоцу због учињене повреде радне обавезе наведене у побијаном решењу. Тужилац је између осталих послова обављао и послове

који се тичу исказивања потребе за набавком потребних добара и услуга у својој служби. Након што је тужилац исказао потребу за набавком и уградњом тахографа, поступајући у оквиру својих овлашћења и предузимајући радње које улазе у опис његових послова као инжењера и након што је набавка и уградња одобрена од стране овлашћених лица наставио је поступак набавке тако што је прибавио три понуде, извршио избор најповољније, те реализовао цео поступак. Тужилац није добио сагласност за спровођење поступка набавке од стране реализатора исте, нити је поступак набавке и уградње извршио на основу издатог налога овлашћеног руководиоца. На наведени начин тужилац је по налажењу другостепеног суда прекорачио своја овлашћења и на тај начин учинио повреду радне обавезе, јер према опису послова који су таксативно наведени у уговору о раду он није могао да предузима било које радње у поступку набавке и уградње тахографа, сем исказивања потребе за таквом набавком. Тужиоцу је, као дугогодишњем раднику на радном месту инжењера морала бити позната процедура око набавке добра и услуга при чињеници да је и сам делом учествовао у истој, било путем исказивања потреба, било путем давања стручног мишљења приликом одређене набавке. Без значаја је што су тужиоцу решењем о отказу уговора о раду стављене на терет и друге повреде радне обавезе, јер је за отказ уговора о раду довољно и постојање једног отказног разлога. Како је одбијен тужбени захтев за поништај оспореног решења, одбијен је тужбени захтев и у делу који се односи на враћање на рад.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Оспореним решењем о престанку радног односа тужиоцу, запосленом на радном месту инжењер у Служби механизације, Сектор за техничке послове престао је радни однос због учињених повреда радне обавезе на основу одредаба члана 179. став 2. тачка 2. и 5. Закона о раду, члана 101. став 2. тачка 2. и тачка 5. и члана 104. тачка 1, тачка 18. и тачка 30. Колективног уговора послодавца и тачке 19. подтачка 1, подтачка 18. и подтачка 30. уговора о раду, а услед отказа уговора о раду од стране послодавца.

Одредбом члана 179. став 2. тачка 2. и 5. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 24/05 ... 13/17), који је важио у време доношења оспореног решења, прописано је да послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који својом кривицом учини повреду радне обавезе, и то: ако злоупотреби положај или прекорачи овлашћења и ако учини другу повреду радне обавезе утврђену општим актом, односно уговором о раду.

Одредбом члана 101. став 2. тачка 2. и 5. Колективног уговора туженог број 3434 од 30.10.2015. године прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду који својом кривицом учини повреду радне обавезе, и то: ако злоупотреби положај или прекорачи овлашћења и ако учини друге повреде радне обавезе у складу са овим уговором и уговором о раду. Чланом 104. тачка 1, 18. и 30. прописано је да поред разлога за отказ уговора о раду због повреде радне обавезе предвиђених чланом 179. Закона о раду и чланом 101. овог Уговора запосленом може бити раскинут уговор о раду и због следећих повреда радне обавезе: давање нетачних података, ако је то било од значаја за доношење одлуке од стране послодавца; фалсификовање новчаних и других докумената; непридржавање обавеза утврђених уговором.

Код утврђеног чињеничног стања правилан је закључак другостепеног суда да је тужилац својом кривицом учинио повреду радне обавезе из члана 179. став 2. тачка 2. Закона о раду и члана 101. став 2. Колективног уговора туженог - злоупотреба положаја или прекорачење овлашћења, која му је оспореним решењем стављена на терет. Тужилац је, критичном приликом поступајући у оквиру својих овлашћења и описа послова из уговора о раду, исказао потребу за набавком и уградњом тахографа за комби возило, која је одобрена од стране овлашћених лица. Међутим, како је након исказане потребе за набавком и уградњом тахографа, реализовао и цео поступак набавке, тако што је прикупио три понуде и изабрао најповољнију, што није било у опису послова његовог радног места, тужилац је на описан начин прекорачио своја овлашћења, имајући у виду и непостојање сагласности за спровођење наведеног поступка набавке од стране реализатора исте, односно налога овлашћеног руководиоца. Стога су се и по налажењу Врховног суда стекли разлози за отказ уговора о раду. Како је за престанак радног односа довољно да је запослени учинио и само једну од повреда радне обавезе од више повреда које су му стављене на терет, без значаја је што су тужиоцу оспореним решењем о отказу уговора о раду стављене на терет и друге повреде радне обавезе. Пре отказа уговора о раду, тужени је тужиоца писаним путем упозорио на постојање разлога за отказ, у складу са обавезом из члана 180. Закона о раду. Код изложеног, тужиоцу је оспореним решењем законито престао радни однос, па је с тим у вези правилно одбијен и тужбени захтеву у делу који се односи на враћање на рад у смислу члана 191. Закона о раду.

Без утицаја је указивање ревизије да услед поступања тужиоца није причињена штета туженом послодавцу. Наиме, Закон о раду, а ни Колективни уговор туженог, важећи у време доношења оспореног решења, не предвиђа да је услов за отказ уговора о раду запосленом који својом кривицом учини повреду радне обавезе злоупотреба положаја или прекорачење овлашћења да је настала штета. Услов је да је запослени злоупотребио положај, односно прекорачио овлашћења, што је тужилац, полазећи од утврђеног чињеничног стања у конкретном случају и учинио спроводећи поступак набавке за који није био овлашћен, нити имао сагласност надлежних лица, односно који није био у опису послова његовог радног места.

Код изложеног неосновани су ревизијски наводи којима се указује на погрешну примену материјалног права.

Из наведеног разлога, на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено је као ставу првом изреке.

Врховни суд је одбио захтев туженог за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, с обзиром да нису били нужни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. Закона о парничном поступку, због чега је у смислу одредбе члана 165. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић